

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 14 januari 2025  
Datum GS-besluit : 11 februari 2025

#### Vragen nr. 6

Vragen van **de heer I.J.M. Mantel** (JA21) over Boskap Schoorlse duinen

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 14 januari 2025 door het lid van Provinciale Staten, **de heer I.J.M. Mantel** (JA21), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

#### INLEIDING VRAGEN

Al enige tijd is Staatsbosbeheer bezig met kappen van bomen in de Schoorlse Duinen onder het mom van 'herstelwerkzaamheden voor de natuur'. JA21 is zeer kritisch op deze gang van zaken en stelt daarom de volgende schriftelijke vragen:

#### INLEIDING ANTWOORDEN

De huidige naaldbossen in de duinen zijn ca. 80 jaar geleden aangeplant voor de productie van hout. Deze monotone naaldbossen die vooral uit niet-inheemse boomsoorten bestaan, zijn niet uniek in Nederland en passen niet bij het gebied. Daarbij komt dat alle bomen ongeveer even oud zijn, waardoor natuurlijke processen in deze bossen stagneren. Het natuurbeheer in de duinen is erop gericht om het unieke natuurlijke duin-ecosysteem te herstellen. Een deel van de bossen die ooit zijn aangeplant voor de houtproductie houdt de wind tegen, terwijl een vrije windwerking de dynamiek bevordert die de duinen zo'n uniek ecosysteem maakt. Met name de bossen dichtbij de zee fungeren als een windscherm, zo kan minder kalkrijk zand over de omiggende duingraslanden (grijs duin) waaien. Dit zand is nodig om de verzurende effecten van stikstof te voorkomen en daarmee verslechtering van het habitatype grijs duin te voorkomen. Het voorkomen van verslechtering van de doorvoor aangewezen habitats in Schoorl is een wettelijke taak. Stukken bos die het meest negatief effect hebben op de windwerking kunnen als natuurherstelmaatregel worden gekapt, zoals ook onderbouwd in het Natura 2000 beheerplan. De boskap heeft daarnaast als gevolg dat er op de langere termijn op die plek grijze duinen kunnen ontstaan, die een erg grote waarde hebben voor vele inheemse planten, kleine zoogdieren, en vogels. Grijze duinen zijn een beschermd Natura2000-habitatype, en hebben een hoge ecologische waarde die uniek is in Nederland. Het betreft de min of meer droge graslanden van het duingebied (en vergelijkbare plaatsen in aangrenzende delen van het kustgebied). Het gaat hierbij om soortenrijke begroeiingen met dominantie van laagblijvende grassen, kruiden, mossen en/of korstmossen en kruidenrijke zoombegroeiingen.

## VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

### Vraag 1:

Hoeveel hectare bos is er tot dusver gekapt?

### Antwoord 1:

In Schoorl is in het Dr. Van Steijnbos 7,6 ha dennenbos gekapt.

### Vraag 2:

De insteek van deze bomenkap is om de dynamiek te bevorderen en zo een beter klimaat te creëren voor 'grijze duinen'. Kan Gedeputeerde Staten uitleggen waarom droge verdorde zandduinen meer gewenst zijn dan de huidige naaldbossen?

### Antwoord 2:

De hoofdreden voor de boskap is het terugbrengen van de windwerking, en daarmee de dynamiek van stuivend, kalkrijk zand in de duinen, waarmee we een robuuster ecosysteem creëren. Dit komt vele inheemse planten en dieren ten goede, waarmee ook een betere leefomgeving voor de mens ontstaat. Op de langere termijn kunnen er grijze duinen ontstaan op de plekken waar het bos is weggehaald. Het habitatype 'vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie', kort gezegd 'grijze duinen', en de kenmerkende soorten die er voorkomen zijn beschermd door de Natura 2000-wetgeving. Deze habitattypen zijn uniek in Europa, en om die reden hebben wij de verantwoordelijkheid deze ecosystemen weer in hun natuurlijke toestand terug te brengen. Een natuurlijk duinecosysteem zorgt er ook voor dat we droge voeten houden, omdat het beter bestand is tegen zeespiegelrijzing. De ecologische variatie in dit type duinen is veel groter dan in de huidige aangeplante dennenbossen, en zeker op Europese schaal unieker en daarom het beschermen en herstellen waard.

### Vraag 3:

Wat gebeurt er met het hout van de gekapte bomen? Worden deze gekapte bomen bijvoorbeeld gebruikt voor biomassacentrales?

### Antwoord 3:

Staatsbosbeheer gaat als volgt om met de gekapte bomen. Het stamhout (circa 77% van het hout van de boom) wordt verwerkt tot zaaghout/emballagehout of plaatmateriaal. Dit kan gebruikt worden in onder andere meubels en vloeren. De resterende 23% van het hout (stobbe en top-hout) kunnen niet gebruikt worden voor het maken van planken. Dit hout wordt verwerkt tot papier (circa 10% van het hout van de boom) of als snippers/brandhout (resterende 13% van het hout van de boom). Deze laatste 13% wordt afgevoerd naar biomassacentrales.

### Vraag 4:

Zo ja, kan Gedeputeerde Staten toelichten waarom dit op lange termijn een duurzame keuze is, gezien de CO<sub>2</sub>-uitstoot en het biodiversiteitsverlies dat hiermee gepaard gaat?

### Antwoord 4:

Zie de inleiding en antwoord 3. De landschappen die terugkomen in de plaats van de huidige dennenbossen zijn veel rijker in biodiversiteit. Robuuste natuurlijke ecosystemen zijn ook beter bestand tegen ontwikkelingen als gevolg van klimaatverandering zoals zeespiegelrijzing. Bovendien worden de bomen grotendeels verwerkt tot duurzame, houten bouwmaterialen.

### Vraag 5:

Klopt het dat Staatsbosbeheer en andere betrokkenen in Noord-Holland een biomassacentrale exploiteren en dat deze wordt gevoed met volledige boomstammen in plaats van enkel snoei- en tophout?

### Antwoord 5:

Nee. Zie antwoord 3. Ook exploiteren de provincie en Staatsbosbeheer niet een biomassacentrale.

### Vraag 6:

Kan Gedeputeerde Staten bevestigen of er commerciële of economische belangen zijn, bijvoorbeeld vanuit de biomassa-industrie, die de keuze voor boskap mede hebben beïnvloed?

**Antwoord 6:**

Nee. Er zijn geen economische belangen van Staatsbosbeheer om de dennenbossen te kappen. Zie ook antwoord 5. Bovendien zijn de beheerkosten van open duin hoger dan dat van bos, en krijgt Staatsbosbeheer slechts 84% van de beheerkosten vergoed. Ook is het kappen van de bomen een erg kostbare ingreep. Staatsbosbeheer is dus juist duurder uit door het kappen van de bomen.

**Vraag 7:**

Heeft Gedeputeerde Staten al inzicht in de invloed die de bomenkap heeft gehad op de biodiversiteit in de Schoorlse duinen? Zo nee, wanneer verwacht GS hierover te kunnen rapporteren aan PS?

**Antwoord 7:**

Ja.

Er is naast de reguliere natuurmonitoring in de Schoorlse duinen extra monitoring uitgevoerd op verschillende natuurtypen die kenmerkend zijn voor de duinen:

1. Dagvlinders en de zilveren zandbij
2. Effecten zandverstuiving op vegetatie
3. Vegetatie- en flora
4. Paddenstoelen

In 2020, voorafgaand aan de boskap, heeft een nulmeting plaatsgevonden. In 2021 heeft de eerste ronde effectmonitoring plaatsgevonden. In 2024 is de effectmonitoring op bovenstaande onderdelen herhaald. De resultaten van de monitoring van dagvlinders en zilveren zandbij van afgelopen jaar zijn inmiddels bekend, en worden komend jaar bekend gemaakt.

Wat betreft dagvlinders komt de trend in Schoorl overeen met de landelijk (dalende) trend. Dit betekent dat er geen duidelijk effect van de boskap wordt waargenomen, maar dat deze waarschijnlijk toe te schrijven is aan factoren die in het hele land aanwezig zijn. De zilveren zandbij is in het onderzoeksjaar 2024 vaker waargenomen dan tijdens de eerdere onderzoeksjaren in 2020 en 2021, en profiteert van de toegenomen dynamiek doordat een geschikter biotoop is ontstaan.

De resultaten van de andere monitoringsonderdelen worden dit voorjaar verwacht. Deze gegevens gebruiken we voor de te actualiseren Natuurdoelanalyses en verwerken we in de te actualiseren Natura 2000-beheerplannen. Hierin nemen we ook op hoe we in het vervolg de monitoring uitvoeren. De ontwikkeltijd van de plekken waar boskap heeft plaatsgevonden naar het type grijs duin is overigens lang, experts geven aan dat het wel 10 tot 20 jaar kan duren.

**Vraag 8:**

In hoeverre acht Gedeputeerde Staten de kwaliteit van de gewenste grijze duinen en vochtige duinvalleien haalbaar gelet op de hydrologische situatie ter plaatse en in de omgeving?

**Antwoord 8:**

In de Schoorlse Duinen zijn twee soorten grijze duinen aanwezig: kalkrijke en kalkarme. In de Natuurdoelanalyse voor de Schoorlse Duinen is voor de kalkrijke grijze duinen de conclusie getrokken dat het instandhoudingsdoel behaald kan worden, mits aanvullende maatregelen getroffen worden voor andere knelpunten dan stikstof. (Natuurdoelanalyses zijn te vinden via [https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Landelijk\\_gebied/Natuurdoelanalyses:JIMBxUgxR7OboLPdnD-UYg](https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Landelijk_gebied/Natuurdoelanalyses:JIMBxUgxR7OboLPdnD-UYg)).

Voor de kalkarme grijze duinen is in de Natuurdoelanalyse de conclusie getrokken dat het niet uit te sluiten valt dat er sprake zal zijn van een verslechtering. Er is daar namelijk sprake van een overbelasting aan stikstof en er zijn aanvullende maatregelen nodig voor andere knelpunten. Knelpunten zijn het wegvallen van begrazing door konijnen, onvoldoende aanwezigheid van kaal zand en opslag van struiken en bomen. De knelpunten voor de grijze duinen hebben te maken met de gevolgen van het vastleggen en beplanten van de duinen. Van de aanvullende maatregelen dienen de omvang en de effectiviteit nog bepaald te worden. In de Schoorlse Duinen zijn twee soorten vochtige duinvalleien aanwezig: open water en ontkalkt. Voor beide soorten is in de Natuurdoelanalyse de conclusie getrokken dat het instandhoudingsdoel behaald wordt, mits er aanvullende maatregelen getroffen worden.

**Vraag 9:**

Welke concrete ecologische doelstellingen rechtvaardigen de grootschalige kap van naaldbomen in het Schoorlse duingebied?

**Antwoord 9:**

Europees gezien is het belang van grijze duinen heel groot. Ons land ligt centraal in het verspreidingsgebied van grijze duinen, dat loopt van Gibraltar tot het Oostzeegebied. Dit type ecosysteem komt logischerwijs alleen voor langs deze kusten, en kent unieke planten- en dierengemeenschappen. De kalkrijke grijze duinen zijn hierin extra bijzonder. Naaldbossen komen ook elders voor en zijn niet uniek voor deze kuststrook.

In de Grijze duinen (kalkrijk) komen tien soorten voor van de Vogelrichtlijn: boomleeuwerik, bruine kiekendief, grauwe kiekendief, paapje, grauwe klauwier, roodborsttapuit, tapuit, scholekster, visdief en velduil. Verdere typische soorten insecten die er voorkomen zijn bruin blauwtje, duinparelmoervlinder, heivlinder, kleine parelmoervlinder, kommavlinder, blauwvleugelsprinkhaan, duinsabelsprinkhaan en het knopsprietje. Ook zijn de open duinen erg belangrijk voor konijnen.

**Vraag 10:**

Volgens de N2000 richtlijnen moet het gebied vanaf het moment van benoeming een gunstige staat van instandhouding bereiken met als richtlijn de staat waarin het gebied verkeerde bij benoeming van het N2000 gebied. De Schoorlse duinen hebben in 2004 deze status gekregen, toen er al naaldbomen met bijbehorend ecosysteem aanwezig waren. Hoe zorgt Gedeputeerde Staten ervoor dat er geen verlies van soorten plaatsvindt?

**Antwoord 10:**

Het gebied is niet aangewezen vanwege de aanwezige naaldbossen. Om de soorten en leefgebieden te behouden waarvoor het gebied wel is aangewezen, moeten er instandhoudingsmaatregelen worden genomen. Die staan in het Natura 2000-beheerplan genoemd en zijn onderschreven in de Natuurdoelanalyse en het advies van de Ecologische Autoriteit. Via onze recente aanvraag voor Programma Natuur fase 2 (zie [https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Links/Uitvoeringsprogramma\\_Natuur\\_provincie\\_Noord\\_Holland\\_2024\\_2030.pdf](https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Links/Uitvoeringsprogramma_Natuur_provincie_Noord_Holland_2024_2030.pdf)) hebben we bij het Rijk gelden aangevraagd voor het uitvoeren van een tiental instandhoudingsmaatregelen. Maatregelen zijn o.a.: het stimuleren van dynamische processen, het omvormen van bossen naar open duin en het aanleggen van corridors door boskap om duinheiden met elkaar te verbinden.

**Vraag 11:**

In hoeverre voldoet de Provincie Noord-Holland aan de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn bij het besluit om bos te kappen voor de zogenaamde vernatting en vergrassing?

**Antwoord 11:**

Volledig. Zie ook antwoord 9. De maatregel is als instandhoudingsmaatregel benoemd in het Natura 2000-beheerplan en daarmee een invulling van de verantwoordelijkheid van GS om het gebied in stand te houden. Overigens heeft de kap bij Schoorl geen relatie met vernatting en vergrassing.

**Vraag 12:**

Kan Gedeputeerde Staten uitleggen waarom de Provincie ervoor kiest om habitats voor beschermde soorten zoals vleermuizen en boomkruipers op te offeren? Hoe rijmt Gedeputeerde Staten dit met de Natura 2000-richtlijnen die juist om bescherming van bestaande natuurwaarden vragen?

**Antwoord 12:**

Het Rijk heeft per Natura 2000-gebied bepaald welke instandhoudingsdoelen, natuurwaarden, behaald moeten worden. Die hebben daarom onze hoogste prioriteit. Het kan zijn dat door het treffen van maatregelen om die instandhoudingsdoelen te behalen andere natuurwaarden geschaad worden. Wettelijk gezien is dit toegestaan. Uiteraard wordt bij de uitvoering van maatregelen de schade aan andere natuurwaarden zo beperkt mogelijk gehouden.

**Vraag 13:**

Wat is de reactie van Gedeputeerde Staten op de meer dan 37.000 handtekeningen van omwonenden die protesteren tegen de kap van het bos in dit gebied?

**Antwoord 13:**

Wij begrijpen dat het verdwijnen van een geliefde en bekende omgeving hard kan aankomen bij omwonenden, of dit nu voor infrastructuur, woningbouw of voor natuur moet gebeuren. Provincie Noord-Holland heeft in de afgelopen jaren daarom veelvuldig met betrokken partijen en de omgeving gesproken via allerlei kanalen. Ten aanzien van de omvorming van de dennenbossen kunnen wij echter geen ander besluit nemen dan we nu doen. Zoals ook is onderbouwd in bovenstaande antwoorden.

**Vraag 14:**

Heeft de Provincie onderzoek gedaan naar de effecten van het verdwijnen van het naaldbos op de lokale waterhuishouding, gezien het vermogen van naaldbomen om de bodem bij elkaar te houden en verdroging te beperken?

**Antwoord 14:**

Ja, de provincie doet onderzoek naar het watersysteem d.m.v. peilbuizen, in het kader van het monitoringsplan en de evaluatie van het beheerplan Schoorl ([bestanden.noord-holland.nl/internet/Onderwerpen/Natuur/Evaluatie\\_Natura\\_2000-beheerplan\\_Schoorlse\\_duinen\\_2016\\_2022.pdf](https://bestanden.noord-holland.nl/internet/Onderwerpen/Natuur/Evaluatie_Natura_2000-beheerplan_Schoorlse_duinen_2016_2022.pdf) : onderdeel 3.4.3) Doordat de boskap van de 7,6 ha van het Dr. Van Steijnbos vrij recent is uitgevoerd, zijn de ontwikkelingen hiervan nog niet volledig zichtbaar, of is het nog niet mogelijk hier conclusies aan te verbinden.

Overigens is het natuurlijke duinsysteem een systeem waar water wordt vastgehouden; onder de duinen bevinden zich zoetwaterbellen. Bomen hebben daarentegen water nodig en onttrekken water aan het gebied. Daarbij verdampen naaldbomen meer water dan loofbomen. Dit komt ook doordat (de meeste) naaldbomen in de winter hun naalden behouden, waardoor meer dan bij loofbomen voorkomen wordt dat het water in de bodem infiltreert. Ook vindt in een natuurlijk duinsysteem juist het stuiven van zand plaats en wordt de bodem niet vastgehouden door (nu vaak ook niet-inheemse) naaldbomen.